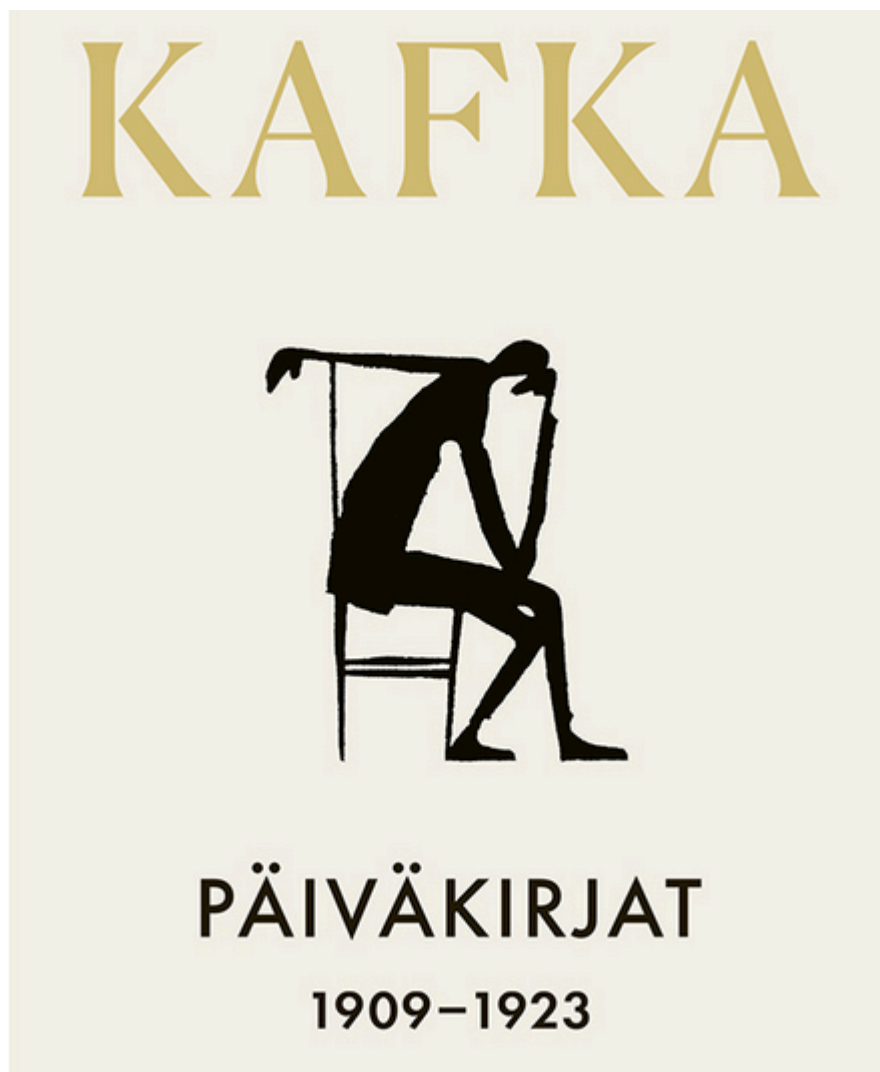

Franz Kafka (suom Panu Turunen) Päiväkirjat 1909–1923

Koti (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/>)

/ Franz Kafka (suom Panu Turunen) Päiväkirjat 1909–1923 (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net:443/franz-kafka-paivakirjat-1909%e2%80%921923/>)

Franz Kafka (suom Panu Turunen) Päiväkirjat 1909–1923

LIISAMARI SEPPÄLÄ

Franz Kafkan (1883–1924) kuolemasta tulee tänä kesänä kuluneeksi sata vuotta. Juhlavuoden kunniaksi on hienoa päästä lukemaan hänen päiväkirjansa vuosilta 1909–1923 Panu Turusen suomennoksena. Ennen kuolemaansa Kafka pyysi ystävältään Max Brodilta, että tämä polttaisi kaikki hänen julkaisemattomat

käsikirjoituksensa. Tätä Brod ei kuitenkaan tehnyt, joten jälkipolville säilyivät Kafkan romaanit *Amerikka*, *Oikeusjuttu* ja *Linna*. Päiväkirjojen lisäksi myös Kafkan jo aiemmin suomennetut kirjeet Milena Jesenskälle ja Felice Bauerille ovat säilyneet.

Päiväkirjojen tärkein miljöö on Praha. Kafka käy säännöllisesti kävelyllä kotikaupungissaan; päiväkirjaan on kuvattu vierailut vaikkapa Belvedere kukkulalla ja Chotekin puistossa.

Istuin Chotekin puistossa. Prahan kaunein paikka. Linnut lauloivat, linna pylväskäytävineen, vanhat puut, joissa on menneen vuoden lehtiä, puolihämärää. (405)

Kafkalle kirjoitustyö on kaikkein tärkeintä, mutta ratkaisemattoman ristiriidan hänen kirjoittamiseensa tuo työ virastossa. Kafkan työskentelee lakimiehenä päivisin, mikä vie häneltä paljon aikaa ja voimia. Luova työ sijoittuu iltaan ja yöhön. Tämä yhdistelmän takia Kafka nukkuu huonosti ja lyhyitä öitä.

Päivän tulos, jo ennen Werfeliä: on ehdottomasti jatkettava työtä, surullista, että se ei ole tänään mahdollista, sillä olen väsynyt ja minulla on päänsärkyä, jonka enteitä minulla oli jo aamupäivällä toimistossa. On ehdottomasti jatkettava työtä, sen on oltava mahdollista unettomuudesta ja toimistosta huolimatta. (384)

Nukkuessaan Kafka kuitenkin näkee paljon unia, joita hän kuvaa päiväkirjassaan yksityiskohtaisesti ja tarkasti. Huonosti nukutut yöt vaikuttavat terveyteen. Kafka kärsii monista vaivoista. Hänellä on ruoansulatusongelmia. Hän valittaa myös heikkohermoisuudestaan ja ihottumasta. Tuskastuneena hän sanoo ”kehonsa löytäneen romuvarastosta”.

On varmaa, että fyysinen tilani on edistymiseni pääasiallinen este. Kun keho on tällainen, on mahdotonta saavuttaa mitään. Minun täytyy tottua siihen, että kehoni jatkuvasti lakkaa toimimasta. (151)

Useat Kafkan merkinnöistä käsittelevät kirjoittamisen vaikeutta ja epävarmuutta tuotetun tekstin laadusta. Aivan kun hän ei itsekään täysin tuntisi itseään ja lahjakkuuttaan. Luovasta prosessista hän kirjoittaa näin:

On varmaa, että kaikki, mitä olen jo aikaisemmin keksinyt, sana kerrallaan tai jopa noin vain, mutta kuitenkin selkeinä ilmaisuina, vieläpä hyväntuulisena, vaikuttaa kirjoituspöydällä, yrittäessäni panna keksintöjäni paperille, kuivalta, virheelliseltä, liikkumattomalta, haitalliselta koko ympäristölleen, pelokkaalta, mutta ennen kaikkea aukolliselta, vaikka alkuperäisestä keksinnöstä ei olekaan unohtunut mitään. Se johtuu tietenkin suurelta osin siitä, että silloin kun minulla ei ole paperia edessäni, keksin hyviä ideoita vain voimakkaan inspiraation vallassa, jota pikemminkin pelkään kuin kaipaan, mutta silloin ideoita on niin paljon, että joudun luopumaan, umpimähkään poimin vain sattumanvaraisesti jotakin ideoiden virrasta, joten alkaessani kirjoittaa harkiten se, mitä olen ottanut talteen, ei ole mitään verrattuna siihen idearikkauteen, josta se oli osa, eikä se pysty tuomaan esiin tuota rikkautta ja on sen takia huonoa ja häiritsevää, koska sen houkutus on hyödytöntä. (142–143)

Kafka on siis epävarma kyvyistään ja taidoistaan. Hän suhtautuu teksteihinsä loputtoman kriittisesti. Silti hän aivan kuin ennakoit tulevan menestyksensä: ”...että minut on määrätty johonkin parempaan, että olen kuitenkin aavistanut tulevaisuuteni.” (172)

Päiväkirjoissaan Kafka pohtii paljon juutalaisuutta. Hän käy usein Juutalaisessa teatterissa ja kuuntelee aiheeseen liittyviä esitelmiä mm. Palestiinan asuttamisesta. Hän kuvaa yksityiskohtaisesti sisarensa pojan ympärileikkauksen ja kirjoittaa muutenkin paljon juutalaisista tavoista.

Juutalaisten puhdistusvesi, jollaista käytetään Venäjällä jokaisessa juutalaisessa seurakunnassa, jonka kuvittelen olevan hinkalo, johon on kiinnitetty vesiallas, jonka mitat on tarkasti määritelty ja jonka toimintaa rabbiini määrää ja valvoo. Tämän vesialtaan tehtävä on yksinkertaisesti sielun maallisen lian peseminen pois, sen takia sen ulkoinen rakenne on samantekevä, joten symboli voi olla likainen ja haiseva ja usein onkin, mutta täyttää silti tehtävänsä. Nainen tulee sinne puhdistuakseen kuukautisista, tooran kirjoittaja puhdistuakseen kaikista syntisistä ajatuksista ennen kuin kirjoittaa tooran jakson viimeisen lauseen. (110)

Kafka on aktiivinen vapaa-ajallaan. Toistuvien teatterikäyntien lisäksi hän käy esimerkiksi kuuntelemassa Rudolf Steinerin esitelmän teosofiasta. Päiväkirjat sisältävät kaiken muun ohella usean näytelmän juonet. Teatterissa hän unohtaa hetkeksi kipunsa ja huolensa. Päiväkirjoihin Kafka kirjoittaa myös muiden ajatuksia. Näin hän kirjoittaa ylös Goethen runon:

Goethe: tuskaan sisältyvää lohtua. Suosikeilleen kaiken antavat äärettömät jumalat kokonaan, ilot äärettömät, tuskat äärettömät kokonaan. (245–246)

Kafka on toisinaan hyvinkin rehellinen. Vaikka hän vaikuttaa tuntevan paljon muita kirjailijoita, hän tuntee silti usein olonsa yksinäiseksi ja ulkopuoliseksi. Tässä maailmassa ei ole ketään, joka tuntisi hänet kokonaan. Vuonna 1914 hän miettii itsemurhaa. Näin Kafka kirjoittaa kateudestaan ja kirjailija Oskar Baumista:

Kateutta menestyksestä, jota Baumilla kerrotaan olevan, ja kuitenkin pidän hänestä kovasti. Kateuteen liittyy tunne, että keskellä kehoani on kerä, johon keriytyy nopeasti äärettömän monia lankoja, jotka jännittävät kehoni reunoilta kerää kohti. (124–125)

Kafka haaveilee vaimosta ja lapsista. Hänen naissuhteensa eivät kuitenkaan etene kihlauksia pidemmälle. Tästä Kafka kirjoittaa päiväkirjoissaan vain ylimalkaisesti, ja hänen naissuhteistaan saakin paremman kuvan lukemalla hänen kirjeitään kihlatuilleen Felicelle ja Milenalle.

Kafkan omaelämäkerrallisessa tekstissä ei ole tahatonta toistoa, mikä on tyypillistä päiväkirjateksteille. Kafka pikemminkin käsittelee samoja teemoja useaan otteeseen eri näkökulmista. Näin hän sanoo päiväkirjan kirjoittamisesta:

Päiväkirjan kirjoittamisesta on ainakin se hyöty, että kirjoittaja tulee rauhoittavan selvästi tietoiseksi niistä muutoksista, joita hän lakkaamatta joutuu kokemaan, joihin hän yleensä tietysti myös uskoo, jotka hän aavistaa ja tunnustaa, mutta jotka hän tiedostamattaan kiistää aina silloin kun olisi tärkeää saada sellaisesta tunnustuksesta toivoa tai mielenrauhaa. Päiväkirjasta löytyy todisteita siitä, että jopa sellaisissa elämäntilanteissa, jotka nyt näyttävät sietämättömiltä, kirjoittaja on elänyt, katsonut ympärilleen ja kirjoittanut muistiin havaintojaan, että kirjoittajan oikea käsi on liikkunut niin kuin tänään, jolloin hän on tosin tuon ajan tilanteesta muodostamansa kokonaiskuvan ansiosta viisaampi, mutta joutuu siksi sitäkin suuremmalla syyllä tunnustamaan olleensa peloton sitkeissä pyrkimyksissään, tuon ajan ilmiselvistä tietämättömydestänsä huolimatta. (177)

On merkittävää, että Kafka ei päiväkirjoissaan kerro tuberkuloosidiagnoosistaan, jonka lääkäri antaa vuonna 1917. Lukija saa tietää alaviitteestä silloin vielä parantumattomasta sairaudesta. Olen ennenkin huomannut, että joskus päiväkirjoista puuttuu kaikkein olennaisimpia tietoja. Tämä koskee esimerkiksi Aila Meriluodon päiväkirjoja.

Päiväkirjamerkinnöt muuttuvat tuberkuloosin myötä. Kafka jopa keskeyttää päiväkirjan pitämisen kokonaan yli vuodeksi. Lopulta päiväkirja sisältää paljon lyhyitä kirjauksia. Vuodelta 1923 on enää vain yksi merkintä. Päiväkirja tuntuu loppuvan kesken. Näin Kafka kirjoittaa tekstien lopettamisesta:

Vaikeudet kirjoittaa lopetus artikkeliin, vaikka pieneenkin, eivät johdu siitä, että vaaditaan palavaa intoa, kun on kirjoituksen loppulauseen aika, intoa, jota siihenastinen sisältö itsessään ei ole tosiasiasa onnistunut tuottamaan. Vaikeudet syntyvät pikemminkin siitä, että pienikin artikkeli vaatii tekijältään tyytyväisyyttä itseensä ja uppoutumista itseensä, josta on vaikea astua arkipäivän ilmanalaan ilman vahvaa päätöstä ja ulkoista kannustusta, niin että kirjoittaja, jo ennen kuin hän on pyöristänyt artikkelinsa sopivaksi ja voisi rauhassa siirtyä syrjään, tekee irtioton levottomuuden valtaamana ja silloin artikkeli täytyy lopettaa ulkoapäin suorastaan käsipelillä, ja näiden käsien on paitsi tehtävä työtä myös pidettävä kiinni. (191)

Kafkan nyt suomennetut päiväkirjat ovat mielenkiintoinen teos. Siitä voi iloita sekä Kafkan tuotannosta kiinnostunut että omaelämäkerrallisiin teksteihin mieltynyt lukija. Franz Kafka oli älykäs kirjailija, joka kuvaa tapahtumia yksityiskohtaisesti. Päiväkirjamerkinnät sisältävät omaperäisten ajatusten ja kielikuvien lisäksi myös aiemmin julkaisemattomia fiktiivisiä kertomuksia.

Franz Kafka *Päiväkirjat 1909–1923*. [Alkup. Franz Kafka, Tagebücher in der Fassung der Handschrift] suom. Panu Turunen. Kustannusosakeyhtiö Sammakko (2024). 535 s.

Liisamari Seppälä on helsinkiläinen kirjoittamisen maisteri Jyväskylän yliopistosta

« Previous:

Heather Morris (suom Kristiina Drews):
Nousevan auringon sisaret
(<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/heather-morris-nousevan-auringon-sisaret/>)

Next:»

Deborah Levy (suom Sari Karhulahti): Mies
joka näki kaiken (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/deborah-levy-mies-joka-naki-kaiken/>)

admin

Vastaa

Viesti

Nimi

Sähköposti

Lähetä viesti

This site uses Akismet to reduce spam. [Learn how your comment data is processed \(https://akismet.com/privacy/\)](https://akismet.com/privacy/).

Spefi -romaaneja (Tomi Sirviö)

Bram Stoker: Draculan vieras ja muita kauhukertomuksia (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/bram-stoker-draculan-vieras-ja-muita-kauhukertomuksia/>)

Proudly powered by WordPress (<https://wordpress.org>) | Theme: Content (<https://spicethemes.com>) by
SpiceThemes
